

-BETÆNKNING

afgivet af

Lovudvalget

vedrørende

**FM 2019/206: Forslag til Inatsisartutbeslutning om
Udkast til Forslag til Lov om ændring af retsplejelov for Grønland.**

Afgivet til forslagets 2. behandling

Lovudvalget har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem Anders Olsen, Siumut, formand
Inatsisartutmedlem Sofia Geisler, Inuit Ataqatigiit, næstformand
Inatsisartutmedlem Aleqa Hammond, Nunatta Qitornai
Inatsisartutmedlem Justus Hansen, Demokraterne
Inatsisartutmedlem Stine Egede, Inuit Ataqatigiit

1. Om forslaget

1.1. Lydoptagelse af forklaringer afgivet under retsmøder i kriminalsager

Forklaringer, som afgives for retten i kriminalsager, indføres i dag i retsbogen i form af et kort referat. Særligt vigtige dele af forklaringerne refereres mere udførligt.

Forslaget indebærer, at der indføres en ordning med lyd- og eventuelt billedoptagelse af forklaringer i kriminalsager til delvis erstatning for de skriftlige gengivelser af forklaringerne. En tilsvarende ordning har i en årrække eksisteret i Danmark.

Dermed sikres en korrekt og fuldstændig dokumentation af de afgivne forklaringer.

Lovudvalget har noteret sig, at bl.a. Institut for Menneskerettigheder i sit hørings svar anser det for positivt, at der indføres mulighed for lydoptagelse af forklaringer afgivet under kriminalsager.

Ligeledes har Lovudvalget noteret sig, at bl.a. Grønlands Landsret og Retten i Grønland forventer, at indførelse af lydoptagelser potentielt kan medvirke til at nedbringe sagsbehandlingstiden i kriminalsager ved kredsretterne.

Blandt andet Grønlands Landsret og Retten i Grønland påpeger dog også, at dette forudsætter implementering af en teknisk løsning, som kan håndtere simultantolkning.

Der er i lovforslaget taget højde herfor, derved at forslagens bestemmelser vedrørende lydoptagelse af forklaringer først vil blive ikraftsat, når de tekniske forudsætninger er til stede.

Det er samtidig i lovbemærkningerne forudsat, at lydoptagelsen af forklaringer både skal indeholde de stillede spørgsmål, de afgivne svar og tolkens oversættelse heraf.

1.2. Udtagning af dna-prøver fra sigtede

Med lovkastet lempes kravene i forbindelse med politiets udtagning af prøver til registrering af dna-profiler.

Efter de regler, som gælder i dag, må legemsundersøgelse af en sigtet (herunder udtagelse af en spytp prøve) kun foretages, hvis der er *begrundet mistanke* om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en grov lovovertrædelse.

Lovkastet indebærer, at mistankekravet lempes, således at udtagelse af blod- eller spytp prøver med henblik på registrering i dna-profilregisteret kan foretages, hvis den pågældende med *rimelig grund* er mistænkt for en grov lovovertrædelse.

En grov lovovertrædelse skal her forstås som enhver lovovertrædelse, hvor der må forventes en foranstaltning, der efter sanktionsstigemodellen er strengere end bøde. Det betyder, at personer, som ”med rimelig grund” er mistænkt for en lovovertrædelse, som må forventes at ville kunne medføre f.eks. en betinget dom, dom til samfundstjeneste eller anstaltsdom, vil være omfattet.

Efter de regler som gælder i dag, er det endvidere en betingelse for at kunne foretage legemsundersøgelse af en sigtet, at undersøgelsen må antages at være af afgørende bevismæssig betydning for efterforskningen.

Lovkastet indebærer, at denne betingelse bortfalder, for så vidt angår udtagelse af blod- eller spytp prøver med henblik på registrering i dna-profilregisteret.

Endelig er det efter de regler, som gælder i dag, som udgangspunkt retten, som er givet kompetencen til at træffe afgørelse vedr. udtagelse af spytp prøver¹. Det er således retten, der påser, at betingelserne er opfyldt.

¹ Med mindre der foreligger skriftligt samtykke fra den sigtede og fra en eventuel beskikket forsvarer for den sigtede

Lovudkastet indebærer, at denne kompetence overgår til politiet. Det vil således, hvis forslaget vedtages i den foreliggende form, ikke være nogen uafhængig instans til at vurdere, om betingelserne for at foretage spytpøver er opfyldt.

Dette kan siges at udgøre en svækkelse af den sigtedes retssikkerhed – særligt i lyset af, at registreringer i DNA-registret forbliver i registeret i en årrække², også i tilfælde hvor der ikke rejses tiltale mod den sigtede, eller hvor den sigtede frifindes.

Lovudkastet indebærer desuden den yderligere ændring, at politiet gives adgang til at foretage udtagning af spytpøver uden medvirken af sundhedspersonale.

Det fremgår af lovudkastets bemærkninger, at forslagets bestemmelser om udtagning af dna-prøver har til formål at forbedre politiets efterforskningsmuligheder og derfor bl.a. skal ses i sammenhæng med bl.a. Naalakkersuisuts strategi mod seksuelle overgreb (Kililiisa).

Der er dog i den forbindelse grund til at være opmærksom på, at dna-prøver efter forslaget vil kunne udtages, hvis en person med rimelig grund er mistænkt for en hvilken som helst lovovertrædelse, hvor der må forventes en foranstaltning, der efter sanktionsstigemodellen er strengere end bøde. Adgangen til at udtage dna-prøver er således ikke begrænset til sager om seksuelle overgreb eller til personfarlig kriminalitet.

Ligeledes er der grund til at være opmærksom på, at oplysningerne i dna-registret kan anvendes i politiets efterforskning af en hvilken som helst lovovertrædelse, herunder lovovertrædelser som kun kan forventes at føre til foranstaltning i form af bøde.

Den foreslåede udvidelse af adgangen til at foretage dna-prøver fra mistænkte vil således kunne have betydning i sager om seksuelle overgreb, men er ikke begrænset hertil.

Der er – set i lyset af debatten under førstebehandlingen – yderligere grund til at understrege, at forslaget indebærer en udvidelse af en *allerede eksisterende* adgang til at udtage og registrere dna-prøver i politiets dna-register. Politiet har også efter gældende ret mulighed for – med rettens godkendelse – at udtage dna-prøver som led i efterforskningen af sager, hvor der må forventes en foranstaltning, der efter sanktionsstigemodellen er strengere end bøde. Og de udtagne prøver indgår i politiets dna-register.

Blot er det efter de gældende regler et krav, at politiet indhenter rettens godkendelse, at der er begrundet mistanke mod den pågældende, og at dna-prøven må antages at være af afgørende bevismæssig betydning for efterforskningen.

Lovudkastet indebærer, at kravet om rettens godkendelse og kravet om afgørende bevismæssig betydning udgår, og at mistankekravet lempes.

² En dna-profil slettes først fra registret, når den person, som har været mistænkt, fylder 80 år. Hvis den pågældende frifindes, eller politiet opgiver at rejse tiltale, slettes oplysningerne efter 10 år.

Lovudvalget har noteret sig, at de foreslåede ændringer har baggrund i et ønske fra politiets side, og at de svarer til regler, som i dag er gældende i Danmark.

Lovudvalget har endvidere noteret sig, at Landsforsvareren for Grønland, Grønlandske Advokater og Forsvarerforeningen i Grønland advarer mod den foreslåede ændring af reglerne om legemsundersøgelse.

Lovudvalget har endelig noteret sig, at Justitsministeriet ved udarbejdelsen af lovudkastet har lagt vægt på, at det lempede mistankekrav svarer til, hvad der gælder for optagelse af fingeraftryk, og at den foreslåede adgang for politiet til at udtage spytpøver uden retskendelse svarer til, hvad der i dag gælder for udtagelse af blodprøver i forbindelse med sager om f.eks. spirituskørsel. Og at Justitsministeriet for så vidt angår forslaget om at give politiet adgang til DNA-prøveudtagning også i tilfælde, hvor dna-prøven ikke kan antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, har lagt vægt på, at kravet om afgørende betydning for efterforskningen som udgangspunkt ikke vil være opfyldt i tilståelsessager.

1.3. Forøgelse af antallet af dommere ved Retten i Grønland, samt udvidelse af muligheden for midlertidig beskikkelse af dommere ved Grønlands Landsret og ved Retten i Grønland.

Med lovudkastet tilvejebringes den fornødne hjemmel til at kunne udnævne yderligere en dommer ved Retten i Grønland, således at Retten i Grønland fremover vil have 2 dommere.

Dette må forventes at nedbringe sagsbehandlingstiden og samtidig styrke Retten i Grønlands indsats for at kompetenceudvikle kredsdommere og kredsdommerkandidater.

Lovudkastet udvider endvidere muligheden for midlertidig beskikkelse af dommere ved Grønlands Landsret og ved Retten i Grønland.

Efter gældende bestemmelser er det muligt at beskikke en midlertidig dommer ved Retten i Grønland eller landsdommer ved ledighed i stillingen eller ved den faste dommers forfald.

Hovedreglen er, at der kun kan ske midlertidig beskikkelse i op til 1 år, idet der dog ved forfald på grund af sygdom ingen tidsmæssige begrænsning gælder.

Ved forfald på grund af varetagelse af andet offentligt hverv kan der under nærmere angivne betingelser ske forlængelse af den midlertidige beskikkelse i 1 år ad gangen, inden for en samlet periode på 3 år. Blandt betingelserne hører, at ganske særlige grunde taler for forlængelsen, og at den midlertidigt beskikkede er dommerudnævnt.

Med lovudkastet bliver det muligt at forlænge den midlertidige beskikkelse i 1 år ad gangen, inden for en samlet periode på 3 år, også i andre tilfælde end ved forfald på grund af varetagelse af andet offentligt hverv.

Det vil ikke længere være en betingelse, at ganske særlige grunde taler for forlængelsen, eller at den midlertidigt beskikkede er dommerudnævnt.

Den foreslåede udvidelse af muligheden for midlertidig beskikkelse skal ses på baggrund af, at det perioder har vist sig vanskeligt at besætte stillingen som dommer ved Retten i Grønland.

Lovændringen har således til formål at afhjælpe de problemer, som vil kunne opstå ved længerevarende vakancer.

Det forudsættes, at der alene sker midlertidig beskikkelse, når det er nødvendigt, herunder når det har vist sig ikke at være muligt at besætte en ledig dommerstilling.

Den midlertidige beskikkelse bortfalder, når den faste dommer ikke længere er forhindret, eller den ledige dommerstilling besættes.

1.4. Sammensætningen af Rådet for Grønlands Retsvæsen, Det Grønlandske Kriminalpræventive råd og Dommerudnævnelsesrådet

Lovudkastet indebærer en ændring af Rådet for Grønlands Retsvæsens sammensætning. Ændringen imødekommer en anbefaling fra rådet.

I 2017 blev der udpeget en landsforsvarer for Grønland, hvis opgave er at varetage hensynet til et effektivt forsvar i kriminalsager, ved blandt andet at uddanne, rådgive og føre tilsyn med forsvarerne.

På den baggrund foreslås rådet udvidet med landsforsvareren for Grønland.

Yderligere foreslås rådet udvidet med en repræsentant for henholdsvis Rigsadvokaten og Rigspolitiet. Dermed vil hele Justitsministeriets topledelse være repræsenteret i rådet, hvilket foruden at styrke vidensgrundlaget i rådet vil optimere rammerne for opfølgning på rådets arbejde.

Idet Kanukoka blev nedlagt i sommeren 2018, foreslås Kanukokas repræsentant i rådet erstattet af ”en kommunal repræsentant”, der har særlig indsigt i kommunale anliggender i Grønland. Det vil være op til Grønlands Selvstyre at afgøre, hvem der vælges som kommunal repræsentant, og hvorledes den kommunale repræsentant vælges. Det forudsættes imidlertid, at den kommunale repræsentant har særlig indsigt i kommunale anliggender i Grønland.

Rådet for Grønlands Retsvæsen vil herefter bestå af 17 medlemmer: Landsdommeren i Grønland, den administrerende dommer ved Retten i Grønland, en kredsdommer, politimesteren i Grønland, lederen af kriminalforsorgen i Grønland, landsforsvareren i Grønland, en advokat, en forsvarer, en universitetslærer, 2 repræsentanter for Grønlands Selvstyre, en kommunal repræsentant og repræsentanter for Justitsministeriet, Domstolsstyrelsen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Rigsadvokaten og Rigspolitiet

Yderligere indebærer lovudkastet en ændring af Det Grønlandske Kriminalpræventive Råds sammensætning.

Kanukokas repræsentant i rådet foreslås erstattet af "en kommunal repræsentant", der har særlig indsigt i kommunale anliggender i Grønland. Også her vil det være op til Grønlands Selvstyre at afgøre, hvem der vælges som kommunal repræsentant, og hvorledes den kommunale repræsentant vælges. Det forudsættes imidlertid, at den kommunale repræsentant har særlig indsigt i kommunale anliggender i Grønland.

Endelig indebærer lovudkastet en ændring af sammensætningen af det dommerudnævnelsesråd, som afgiver indstilling til Domstolsstyrelsen om besættelse af stillingerne som dommer ved Retten i Grønland eller landsdommer ved Grønlands Landsret. Dommerudnævnelsesrådet består³ ved behandlingen af sager om besættelse af stillingerne som dommer ved Retten i Grønland eller landsdommer ved Grønlands Landsret blandt andet af 2 repræsentanter for offentligheden.

De 2 repræsentanter for offentligheden medvirker også i det dommerråd, som⁴ træffer afgørelse om ansættelse af kandidater til kredsdommerstillinger, og som afgiver indstilling til Domstolsstyrelsen om udnævnelse af kredsdommere.

Hidtil har 1 af de 2 offentlighedsrepræsentanter skullet udpeges efter indstilling fra Naalakkersuisut og 1 efter indstilling fra det nu nedlagte Kanukoka. Med lovudkastet overgår Kanukokas indstillingsret til Naalakkersuisut, således at begge offentlighedsrepræsentanter fremover udpeges efter indstilling fra Naalakkersuisut. Det forudsættes imidlertid, at den ene repræsentant har særlig indsigt i kommunale anliggender.

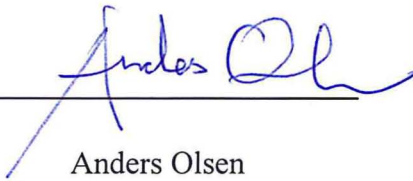
4. Lovudvalgets indstilling

Et enigt udvalg indstiller forslaget til vedtagelse.

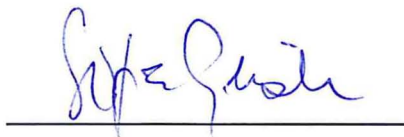
Med disse bemærkninger overgiver Lovudvalget forslaget til 2. behandling.

³ I henhold til § 13, stk. 3-4, i retsplejeloven for Grønland

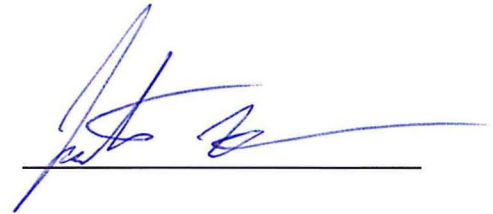
⁴ I henhold til § 10, stk. 1, nr. 1-2, i retsplejeloven for Grønland

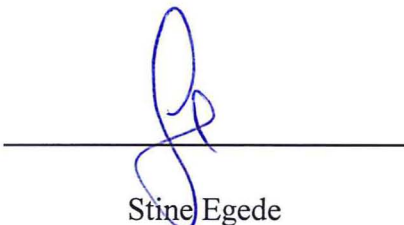
Anders Olsen
Formand
Siumut

Sofia Geisler
Inuit Ataqatigiit

Justus Hansen
Demokraterne

Stine Egede
Inuit Ataqatigiit

Aleqa Hammond
Nunatta Qitornai